

נספח 13:

היתרי הרב נפתלי הרץ הלוי והשגות האיכרים

א. 'הוראות אב' ו'הוראות אלול' של הרב נפתלי הרץ הלוי

'הוראות אב' מועתקות כאן ברובן מצילום עותק שלהן, שנכתב בכתב ידו של הרב נפתלי הרץ הלוי (בצילום חסרה התחלת העותק, והצילום מתחיל מהמילים: "אמנם הפעולה השני' [ה]" שבשאלה הראשונה, ותחילת ההוראות הושלמה מעותקים אחרים, עליהם, ראו לעיל, שער ראשון, הע' 559). ידידי ר' משה אריאל פוס, קיבל את תצלום ההוראות ואת הרשות לפרסמו, מידי הרב נחמיה פפר, ראש מכון הגר"א ומגלה צפונות הרנ"ה, וערך מאמר מקיף ובו השוואה מדוקדקת ומוערת בין 'הוראות אב' ל'הוראות אלול' (מועתקות כאן מהעותק של הרב אברהם יעקב אורלנסקי. בהערות הערת על שינויי נוסח בולטים בין נוסח זה לנוסח שבהעתקה שעשה דוד יודילוביץ. על ההעתקות הנ"ל, ראו לעיל שער ראשון, הע' 593). הנני מודה לרב נחמיה פפר על מסירת תצלום כתב היד לפרסום ולרמ"א פוס על מסירת מאמרו המקיף לידי, מתוכו מובאות כאן 'הוראות אב' במקביל ל'הוראות אלול'. לצורך ההשוואה שונה לעיתים סדר השאלות בהוראות.

הוראות אלול

כל ההיתרים שאני מתיר
בענינים האלו, המה יען שכבר
נמכרו הגפנים כדת ללא-
יהודי ומעתה הם גפני גוים.¹

הוראות אב

1. השאלה הראשונה בדבר הזמירה אם יכולים לזמר כרמיהם בשנת השמיטה, הנה לולא המכירה שנמכרו הגפנים לגוים הלא מקרא מפרש הוא כרמך לא תזמר, אך אחרי כי נעשה המכירה כדת ומעתה הגפנים בעצמם של גוי המה, ולכן יסתעף הדין הזה לשני סעיפים כי הזמירה בעצמה יש בה שני חלקים ודיניהם משתנה. דרך הגפנים בעת הזמירה שכורתים הזמורות עד הגזע רק שמניחים שלשה או ארבעה זמורות המרוחקים זמ"ז [זה מזה] היתר חזקים, אשר יניחום שעליהם יצמחו הענבים וזאת היא הפעולה הראשונה של הזמירה. עוד פעולה שניה עושים שאותם הזמורות בעצמם שהניחו לגדול הענבים גם אלה הזמורות יקצצו ויניחו מהם סמוך לגזע רק שנים או שלשה פקקים, והנה הפעולה הראשונה הוא עצם הזמירה וכיוון שהגפנים הם של גוי יעשה המלאכה ע"י גוים. אמנם הפעולה השני' [ה] יוכל להעשות ע"י ישראל בעצמו שאינו אלא כמו המזנב בגפנים שקוצץ רק קצת מכל זמורה, רק שיעשה ע"י שינוי, דהיינו שיניח פקק אחד יותר מדרכו בכל השנים, או פקק אחד פחות.

בגפנים המורכבים כשיוצא מתחת ההרכבה ענף מהגפן הזקן מותר לקוצצו מפני שהוא מפסיד את ההרכבה שלמעלה ומחליש כחו.

שאלה א. בדבר הזמירה
זו תשובתה. זמירת
הגפנים האלו אשר
מניחים אותם לשאת פרי,
ואינם מקצצים כ"א מקצת
הענף, הזמירה הזאת תוכל
להעשות על ידי יהודי, רק
בשנוי מעט, כלומר שיניח
פקק אחד יתר או אחד
פחות, אבל יתר הענפים
שכורתים עד הגזע יזמרו על
ידי לא-יהודי, וגם הזוללים
הצומחים מן הגזע מתחת
להרכבה, יוכלו ג"כ להזמר
על ידי ישראל.

1. אצל יודילוביץ, הכותרת היא: בדבר העבודה בשביעית. ומתחתיה כתוב: כל ההיתרים שאנכי מתיר בענינים הללו, המה יען שכבר נמכרו הגפנים כד"ת לגוי והן שלו.
2. אצל יודילוביץ: הענפים

2. השאלה השני[ה] אם מותר לזבל כרמיהם, העצה היותר טובה, שיעשו בכל שדה גל אבנים באורך ורוחב שלשה מעטער וגובה שלשים סענטין, ואח"כ יוציאו הזבלים על מקום זה ויוסיפו אח"כ זבל בכל גובה ואורך שירצו, אך לא יפזרו אותם מעט מעט בכל השדה.
3. השאלה השלישית אם מותר להרכיב. השאלה הזאת יש בה שני סוגים, אילנות כאלה שלא יופסדו אם ירכיבו אותם בשנה שאחר שמיטה, על אלה אין שום היתר כלל וכלל. אמנם אותם הגפנים האמעריקאנים שהגיע זמנם להרכיבם בשביעית ולא הי' [ה] ביכולת להרכיבם קודם שביעית ופירותיהם בעצמם אין להם שיווי כלל וכלל לרעתם ומעוטם ואם לא ירכיבו בשביעית וימתינו על השנה השמינית שיתעבה הגזע שלהם, קרוב הדבר שלא יתאחדו ההרכבות בתוך הגזע ויופסדו הגפנים. ספק אם נחשב זה כמו אוקמי אילנא או כמו אברויי אילנא ואחר שהגפנים הם של גוי אפשר להתיר על ידי גוי וצריך שאלת הגדולים על זה³.
3. שאלה ג בדבר ההרכבה. וזו תשובתה. אותם הגפנים שהגיע זמנם להרכיבם בשביעית ולא היה ביכולת להרכיבם מקודם, ואם לא ירכיבו בשביעית יתקשה העץ, וקרוב הדבר שלא תקלוט אח"כ ההרכבה בתוך הגזע, מותר להרכיב על ידי לא-יהודי, כיצד, ההכנות למעשה ההרכבה כגון שפוד ההרכבה והבקעת הגזע נושא ההרכבה מותר על ידי ישראל, ורק תחיבת ההרכבה בתוך הבקיעה⁴ וכריכת המטלית להדק ולהתאים את ההרכבה תעשה על ידי לא-יהודי.

3. מילים אלו הושמטו לגמרי בשאר ההעקות.

4. אצל יודילוביץ: בתוך הצלוק (הבקיעה)

4. השאלה הד' לנטוע נטיעות חדשות בין הגפנים במקום המתות דאשתקד. על זה אין שום היתר כלל. השאלה הששית אם מותר לנטוע נטיעות חדשות אם השדה כבר מוכנת בחרישה והעדרה. השאלה הזאת אין לה שום היתר.

שאלה ד אם לנטוע נטיעות חדשות בין הגפנים למלאות מקום אלה הגפנים שלא נקלטו בשנים שעברו, ואם לא יטעום בשביעית לא יקלטו אח"כ.

תשובה: בהיתר הענין הזה צריך למכור ללא-יהודי את עפר הקרקע בעומק מטר בשטח כל הכרם העומד להנטע, והגוי מחויב לקחת ממקומו את העפר שקנה עד זמן מוגבל, והמכירה צריכה להעשות בפני ב"ד כד"ת ואז אחרי שהעפר כבר הוא ברשות הלא-יהודי, יוכלו לנטוע הנטיעות החסרות על ידי לא-יהודי. אבל מחמת כי צד ההיתר הזה נתחדש אצלי, ונתישבתי אח"כ בזה עם הגאונים הי"ו מירושלים, והגאון הרש"ס הסכים לזה, אך מחמת כי הגאון מבריסק אמר לי כי לא יוכל להכריע לא לאיסור ולא להיתר, לכן לא אוכל גם אנכי להורות כנגדו, ודעביד כמר עביד, ודעביד כמר עביד.

5. השאלה הח' אם יוכלו לנטוע עצי פרי כאלה שניטעו רצופים ואינם יכולים להשאר עוד במשתלה שלהם. על השאלה הזאת כבר השבתי שיוכלו לעקור הנטיעות היתרות כדי שלא יתקלקלו שאר הנטיעות וזה מותר גם על ידי ישראל אמנם מלאכה השנית שהוא לשתלם במקום אחר כבר יעצתי שבתחלה יעקרום עם עפר שיעורר יניקה כדי לחיותו ולהוב[י]לם כך עם העפר, ובמקום המשתלה החדשה יעשו כמו סוכה גדולה ממחצלאות למעלה ובארבע רוחות ויטעו אח"כ את הנטיעות הנ"ל עם עפרם בתוך גומות שנעשה בתוך הסוכה הנ"ל והנטיעה הזאת יהי' [ה] דווקא ע"י גויים והגומות הנ"ל יעשו קודם השמיטה.

שאלה ה על אודות הנטיעות במשתלה (שולע) העומדות צפופות⁵ ונחוץ להעתיקן ממקומן ולנטען בשדה אחר כהלכות הנטיעה. זו תשובתה. זאת התשובה תלויה בהקודמת לה. המחמירים כדעת הגאון מהרי"ל ואינם חפצים לסמוך על המכירה הנ"ל, יעשו אהל במקום שרוצים לנטוע שם,⁶ ויעקרו את הנטיעות ממקומן ביחד עם העפר כשיעור מחייתן, על ידי ישראל, והנטיעה בעצמה על המקום החדש⁷ תעשה על ידי לא-יהודי, והמקילים כדעת הגאון הרש"ס לא יצטרכו לאהלים הנ"ל, רק יעשו את המכירה כנ"ל.

6. השאלה החמישית. לפקוח בשמירה הנהוגה את הגפנים החולות, כללו של דבר כל אלו הפעולות שאם לא יעשו יתקלקלו האילנות מותר לעשות בשביעית, כגון לפזר גפרית על הגפנים שאלמלא הגפרית יחלה הגפן ויתקלקל, זה מותר, וכן לסוך הזמורות הרכים בדבר שיש לו ריח רע כדי שיברחו התולעים ולא יאכלו הענף ג"כ מותר. וכן באילנות כשיש שם מכה ונשרה קצת קליפתו מותר להדביק שם זבל ולקשור כדי שלא יתקלקל האילן וכן אם נקטם נוף באילן מותר לסוך שמן על מקום הקטימה כדי שלא ימות האילן. אבל אם אין חשש לקילקול האילנות והגפנים ממה שהם עתה רק שרוצה להברותם ולחזקם ולהשביחם זה אסור על ידי ישראל⁸.

שאלה ו אם מותר לכלכל את הגפנים החולות לשמור אותן שלא תחלינה. וזו תשובתה. מותר לעשות כל הפעולות שהן לשמור על האילן שלא יתקלקל, כגון פזור גפרית, וכדומה, וכל זה על ידי ישראל.

5. אצל יודילוביץ, המילה: צפופות מחוקה בקו, ובמקומה כתוב: רצופות

6. אצל יודילוביץ: יעשו אוהל במקום המשתלה החדשה

7. אצל יודילוביץ: על המשתלה החדשה

8. מילים אלו הושמטו לגמרי בשאר ההעתיקות.

7. לנכש העשבים הרעים במקום שיש הרבה מן העשב הנק' [רא] אינדזיל וכיוצא, שדרכו שהולך ורבה עד מאד עד שדוחק וחונק את שרשי הגפנים עד שמתחילים להתייבש מחמתם, מותר לשרש אחריהם על ידי חפירה עד שלא ימצא ממנו כלל אבל במקום שלא ימצא עשבים כאלה אסור לחפור כל השדה של הגפנים רק שיעדור תחת הגפנים לבד.

אמנם אחרי שהגפנים והעפר שסביבותם כדי שיעור ניקה נמכר לגוי אם יש שם עשבים שספק שיתקלקלו הגפנים או שאר אילנות מותר לחרוש על ידי גוי דווקא (צריך שאלה)⁹

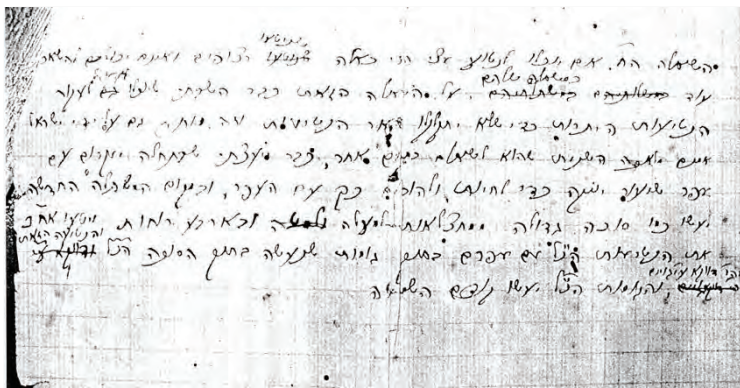
שאלה ח אם מותר לחרוש ולעדור הכרמים הנטועים מכבר. וזו תשובתה. סביב הגפנים בעצמם מותר לעדור על ידי ישראל בלי שום תנאי, אבל לעדור כל הכרם, אם יש שם עשבים שמפסידים את הגפנים מותר ג"כ לישראל לשרש אותם על ידי חפירה ועידור דוקא. ואם יש ספק שיתקלקלו הגפנים על ידי העשבים שסביבם, מותר לחרוש כל הכרם על ידי גוי. גם הכרמים העתיקים אשר קטעו את הגפנים מלמעלה ונחוץ לחרוש כדי להפוך משורש את כל גזעיהם עם שרשיהם כדי שלא ישובו ויצמחו להשחית את כל השדה, ימכרו ללא-יהודי את השרשים והגוי יחרוש את האדמה כדי להוציא את השרשים שלו, וילקטם מן השדה מעט מעט.

9. מילים אלו הושמטו לגמרי בשאר ההתקנות.

8. השאלה הזו, אם מותר לזרוע ירקות לצורך בני ביתם. זה ג"כ אין לה שום היתר מפני שיש איסור להשכיר ולמכור לגוי שדה בארץ ישראל גם בכל השנים, רק במקום שלא יוכל הישראל לעובדה ואם לא ישכירם תשאר בורה אז מותר בשאר השנים להשכיר לגוי כדי שלא תשאר הארץ שממה ולכן במקומות כאלה מותר להשכיר לגוי בהבלעה על שלשה וארבעה שבע שנים אשר בתוכם יהי' [ה] נבלע גם שנת השמיטה מפני שדרכן להוביר שנה אחת, וא"כ אינו נוטל שכר רק בעד שש שנים או שלשה¹⁰ שנים ולא בעד השמיטה.

שאלה זו אם מותר לזרוע ירקות ושאר מיני תבואה וזו תשובתה. במקום שמשכירים בכל השנים את הקרקעות לגוי מותר להשכיר גם בשביעית לשלש או ארבע שנים, שבתוכן תהיה נבלעת גם שנת השמיטה, והשכר יקח היהודי רק בכסף ולא בפירות, ויוסיף ויגדיל את שכר השנים הבאות באופן שיקצא בהשכר של יתר השנים גם שכר שנת השמיטה, ובאופן זה לא יקח בעד שנת השמיטה שום שכר. ואח"כ יוכל לקחת בעד הכסף שהגוי חייב לו גם פירות. וכל זה נעשה ג"כ בפני ב"ד כד"ת.

על כ"ז באתי עה"ח יום ב' ז"ך אלול תרנ"ה פה יפו ת"י¹¹

באדיבות הרב נחמיה פפר - ראש מכון הגר"א

10. בנוסח כאן נקט הרב הלוי תחילה שההשכרה תהיה ל: 3-4 שנים ואז שינה ונקט: 7 שנים, אולם אחר כך בציון השנים שעליהן יינתן התשלום, מחק דווקא את המילה: שש וציון 2-3 שנים. יש לציין שבשאר ההעתיקות, שהן כנראה מאוחרות לנוסח זה, מצוין שההשכרה תהיה ל-3-4 שנים והתשלום ממילא רק על 2-3 שנים. וכך גם ננקט בשטרות ההחכרה למעשה.

11. אצל יודילוביץ נוסף גם: נאום נפתלי הירץ הלוי החונה פעה"ק יפו ת"ו

ב. הערות מומחים על היתר הרב הלוי - שלהי אב תרנ"ה¹²

הערות על היתר הרב מיפו ששמעתי מפי ה'אדון] אייזענברג מרחובות ומעוד ממוחים]מומחים] לדבר.

א. בנוגע לשאלה הראשונה היא הזמירה יש להעיר: א [1=]) הזמירה היא מלאכה שיש בה חכמה ואין הערביים בקיאים בה ומתחילת הישוב היא נעשית אך ע"י יהודים - מלבד במקרים יוצאים מהכלל - והיא למחיה רבה להפועלים וגם להקולנסטים העניים: המוכרחים לעבוד אצל אחרים ובעד זמירה משלמים חמשה פראנק ליום וגם יותר; ב [2=]) הערביים אינם בקיאים כלל בהזמירה וא"כ צריך שיהודי יעמד עליו ויורהו מה לזמר ומה להשאיר וא"כ ההוצאה נכפלת; 3) הקולנסט יכול להשגיח רק על ערבי אחד אבל מלאכת הזמירה נעשית ע"י פועלים אחדים וא"כ עליו לשכר משגיחים כמספר הערביים המזמרים והרי זה דבר שאין שום קולנסט יכול לעמד בו; 4) לרוב הקולנסטים של חו"צ [חובבי ציון] אין כסף לשכור פועלים וכל תמיכתם שהם מקבלים היא: שכר עבודה יומית לאמר: הם מקבלים תמיכה לפי ערך ה[מ]מון שצריכים לעבוד בכרמיהם וישנם כאלה שאינם מקבלים שום תמיכה ועובדים עבודתם בעצמם אבל לכל אלה אין כסף לשכור פועלים ואם לא יאבדו [צ"ל יעבדו] בעצמם יאבדו כרמ[ם]

5) מלאכת הזמירה היא מלאכה דקה מאד ונעשית בזריזות גדולה ממש כמו במכונה ואם יצטרך היהודי להורות את הערבי איך לזמר יעשה רק החמישית ממה שהיהודי בעצמו יכול לעשות וא"כ תעלה העבודה פי חמשה מאשר עולה בשנים כסדרם גם אצל מי ששוכר פועלים יהודים; 6) השנוי שהרב מורה לעשות פקק אחד יותר או פחות הוא נגד חוקי האוגרנמיה ודבר שאי אפשר בגפנים צרפתיות <---> השעור מדויק ואם ישנו מהמדה תתקלקל הגפן או תתמעט ההכנסה.

ב. השאלה השניה בדבר הזבול, הנה בלי זבל אין הכנסה וכבר ראינו כי הכרמים נכחשו מאד אצל הקולנסטים שלא יכלו לזבל כרמיהם, ואף הזבל ביוקר גדול וקשה להשיגו וכפי שהרב מיפו אוסר ההזבלה בשנת השמיטה גורם פסידא מרובה והעצה שאומר אינה אלא להשאיר לשנה הבאה וא"כ יתקלקלו הגפנים ויאבד הזבל, ועצתו לזבל קודם השמיטה אי אפשר כי צריך לעשות גומות והאדמה קשה עתה מאד וההוצ[אה] על חפירת הגומות תעלה יותר משבח הזבל.

ג. השאלה השלישית. ההרכבה הוא אומר לאחר לשנה השמינית וזאת ממעטת הכנסת הגפנים וגם יכחישו אף ההרכבה איננה נקלטת כראוי כי חוק אוגרנמיה הוא: כי כל מה שהגפן מוזקין כן הרכבתו קשה ביותר מפני שכל מה שהגפן מתעבה ביותר אינו נח להתלכד כראוי והמום מרגש לעולם.

12. המסמך מופיע, ללא תאריך, במחברת ההעקות של ברזילי אצ"מ A25\22, עמ' 12-13, בין מסמכים מכ"ה באב תרנ"ה.

ד. מלוא הגפנים המותת[=המתות] בהכרמים של שנ[ה] הששית נחוץ מאד כי אם לא ימלאו [את] <מקום> הגפנים המותת תשאר הקרחה לעולם מפני שאין היונק חדש יכול להתלקט [=להיקלט] מפני שרשי הגפנים הישנים. והקרחה הנשארת גורמת הכחשת ו<---> הגפנים הקי[י]מות וההפסד הזה רב מאד עד שלפעמים חצי מאתו קיום הקולנסת ובצרפת עוקרין בשביל זה גפני הכרמים ונוטעים מחדש.

ה. נטיעות חדשות אוסר הרב מיפו לגמרי, והאסור הזה מקפח שכר הפועלים ויש אחוזות אחדות שהנטיעות נחוצות בהן מאד והן האחוזות הנמצאות על הגבולים; (2) מה שאוסר לנטוע על האדמה המוכנת לנטיעה: שכבר נעדרה נזק גדול כי האדמה שנעדרה נפסדת ואין הגפן משתרשת ומתרחבת כ"כ כמו באדמה שנעדרה זמן מועט לפני הנטיעה.

ו. זריעת ירקות אוסר הרב לגמרי וזה דבר הנוגע ממש לחיי הקולנסת וקולנסת שיש לו גינת זרעים ותפוחי אדמה הוצ[אתו] מתמעטת הרבה ועצת הרב להשכיר הגינות לערביים בהבלעה אינה טובה כי לא טוב מאד להני[ח] את הערבי שיהיה שכן בחצרו, וכן ילכו רוב הזרעים להערבי ויהודי יקבל אך מעט.

ז. זריעה אוסר הרב לגמרי והתיר להחכיר האדמה בהבלעה וא"כ יקבל הקול[נסת] רק פראנק אחד בעד הדולם (כמקח הרגיל) ונמצא כי אף הקולנסת שיש לו מאה דולם אדמת זריעה יקבל רק מאה פראנק שהם כעש[ירית] מהסכום הדרוש להוצאתו בעוד שכשהוא זורע בעצמו היא מתפרנסת מ<--->

ח. עצת הרב מיפו בדבר יונקי המשתלות שיעקרום משרשיהם ושינטעו אותם תחת אהל אי אפשרית כי תשעים ידות מהיונקים אי אפשר לעקר עם האדמה שסביבה ואף צריך יהיה שכר אנשים שיש[ימו] האהל, ואף שעור הנטיעה יתמעט מאד ובקושי יספיקו לעשות ביום חלק העשירי משעור הרגיל ונטיעת כל גפן יעלה יותר משו[ן] ין] לאחר חמש שנים.

ג. השגות איכרי ראשון לציון כ"ט באב תרנ"ה¹³

כ"ט אב התתכ"ז [=תרנ"ה] - ראשון לציון

אלופנו מטיבנו מצר בצרתנו ומחיש לישועתנו השר אליהו שיד!

שאלת השמטה - היא שאלת חיינו וקימנו, אם נוכל לעבוד את כרמנו אשר השקינו זה עשרות בשנים בכחותינו ומאדנו - גם בשנת השמטה, אז התקוה תשעשענו כי סוף סוף נגביר חיל על כל המכשולים ואבני נגף אשר פגשונו, כי סוף סוף נבוא לתכליתנו לחיי עבודה הנותנת מחיה ואושר לבעליה, כי סוף סוף יהיה בכחנו להקריב תודתנו לנדיבנו הנעלה על אשר לא נתן למוט רגלנו. ואם חלילה לא נוכל לעבוד בשנת השמטה הבאה לקראתנו את כרמינו כראוי, אחרי אשר השנה הזאת היתה שנת רזון ולא הביאה

13. העתקה של המסמך נמצאת בארכיון דוד יודילוביץ מראשון לציון (אצ"מ A192\201, עמ' 484-485) ופורסמה משם בדפוס אצל קניאל, היחסים, ב, עמ' 227-228; אליאב, ספר העליה הראשונה, ב, עמ' 273-274. מובאת כאן בתיקון שיבושי העתקה קלים בנדפס ובצירוף שמות החותמים.

יבול כבשנים הקודמות ורבים מאתנו אשר סבלו הפסד מרבה בכרמיהם אז גם השנה הבאה לא תתן את יבולה, ורבים מאתנו יהיו צפויים לחוסר וכפן ולברות לשני הנשך והתרבית אשר תמוץ כעלוקה את דם התמצית בבשרנו, וגם הכרמים יכחשו ויוגרעו עד אשר קשה יהיה להשביחם, ונוכל לאבד חלילה גם תקותנו היחידה היקרה לנו בחיים.

אמר אמרנו, כי רבני ירושלים בידעם את מצבנו, ובהכירם את הסכנה המרחפת עלינו משביתת העבודה ישתמשו בכח תורתם למצא לנו היתר לעבודה, ולא יחד קימנו, אבל תקותנו נשארה מעל, כי בימים האלה קבלנו "היתר" מהרבנים האשכנזים אשר אי-אפשר לנו להסתפק בו, והוא כל כך מסויג ומסובך בחוחים ובקוצים עד אשר אין ביכלתנו לגעת בו ולהושיט אליו ידינו כפי אשר יראה כבודו את דברינו הלאה:

א. הנסיון הורנו כי עקר הצלחת הכרמים תלוי בהשבחתם בזבל. ואחרי אשר הזבל מבהמותינו מעט הוא, ואיננו מספיק על כן החילונו להכין זבל מלאכותי, וחשבנו בשנה הזאת לזבל הכרמים הישנים והכחושים, אבל לאסוננו על פי ההיתר מהרבנים הנ"ל אין כל אפשרות לזבל הכרמים בשנת השמיטה, וישארו עוד שנה במצבם הכחוש והגרוע מאד, ואין לנו כל תקוה לחכות לשנת ברכה מלבד אשר הענבים בעצמם יהיו גרועים ונפסדים.

ב. החרישה גם כן אסורה (לפי התרם) בכרמים אשר אין עליהם עשבים רעים המזיקים לגפנים, ואדמה בלתי חרושה משרצת מין ארבה-מגנר המשחית את עלי הגפנים.

ג. זריעת ירקות למאכל הבהמות אסורה (ג"כ לפי התרם), ומה נעשה עם בהמותינו אשר כל מזונם הוא רק מעט הירקות אשר נזרע בעדן למזון, כי אדמת מרעה אין לנו כלל.

ד. ההרכבה הותרה רק על ידי נכרי, ורק על גפנים אמריקנים, וכן גם הזמירה דוקא על ידי נכרים, וזה דבר מסוכן מאד, כי הערבים כמעט אינם יודעים מלאכת ההרכבה והזמירה ויכולים להשחית כל הכרמים בעבודתם, ומה יעשה האכר העושה תמיד ההרכבות והזמירה בעצמו, ועל ידי בנו, ומאין יקח כסף לשכור פועלים ערבים, ומי יודע אם לא יאלצם ההכרח לפנות לעזרת החלוקה החדשה הנוסדה עתה בירושלים בשביל שומרי-שמיטה..... מלבד כל זה נמצאים כרמים רבים מגפני צרפתים וערבים העומדים להרכבה בשנה הזאת כפי פקודת האדמיניסטרציון, וההרכבה הזאת נאסרה לגמרי.

ה. נטיעות חדשות נאסרו לגמרי (ע"פ ההיתר) וגם למלאות חסרון הגפנים אשר לא נקלטו בשנה העברה אסור לנו, כי רק התל יהתלו בנו רבנינו בהתירם לנו לעשות אוהל על כל גפן אשר תנטע, והיינו רק לצחוק ולקלס גם בעיני הערבים שכנינו. ואם לא נמלא את הכרמים החדשים בשנה הזאת בגפנים החסרים, אז בעוד שנה יתפשטו שרשיהם באדמה, ולא יתנו להחדשים להקלט ולהשרש באדמה.

הנך רואה, אדון רם ונשא, את האסון הנורא הצפוי לנו לרגלי השמיטה, והננו

מפילים תחנתנו לפניך, כי תחיש לנו ישועה כאב רחמן אשר עיניו צופיות על ילדיו לשמרם מאסון ופגע רע, ותפקוד עלינו לעבוד בשנת השמטה לא על פי היתר רבני האשכנזים אשר אין אנחנו יכולים לקבלו כי אם על פי ההיתר מאת הרב הגדול החכם באשי מירושלים, הלוטה פה, אשר גם בחוץ לארץ גדול שמו ומקבלים מכ"ת [מכבוד תורתו] הכשר על היין, והסכמת רבני ארץ רוסיא כפי העתקת המכתב מהרב הגאון ר' שמואל מוהיליבר הרצוף פה, ואז נבטח ולא נפחד כי ידינו תעשינה תושיה ומטרנתנו אשר אליה הקדשנו חיינו לא תהיה רחוקה מאתנו, ולבני ישראל יהיה אור במושבתיהם.

ועל זה באנו על החתום כל הקולוניסטים בראשון-לציון.

יעקב דוב פישלזון	ברוך פפירמיסטר	גינזבורג
א. מ. פרימן	שלום פפירמיסטר	נפתלי הלל
ר. יודאָלביץ	מרדכי לובמן	טופרובסקי
ז. אברמוביץ	ש. פ. רוזן	פיין
כ. רפפורט	פוחצוסקי	מוגילוסקי
אלמנת הירשפלד	מרדכי אברמוביץ	צלאלחין
גבריאֵל אריה	טוליפמאן	זיגר
יואל דרובין	בְּרָגֶר	אברם בן אברהם
מרדכי פינחסביץ	קֶנְגֶר	
נתן ברלניצקי	מ. מאירוביץ	
משה וקסלר	מנדיל אברמוביץ	
בן-הראל	אברהם מסקוביץ	
יצחק טשריאף	משה כהן	
גרשון הורביץ	שמעון בן-זאב אברמוביץ	
דוד יודילוביץ	אליעזר שליט	
סימינובסקי	אשר לוין	
דוד סגל	לאזארוף	
מאיר כהן	יצחקי	
קרָגֶר	שמחה יעקובזון	
אלמנת כזישנר	זאב גולדברג	
אהרן פפירמיסטר	זאב גורדון	